

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LVI. Lucana ademptionis legati. De interpretatione ademptionis factæ in codicillis, de legato facto in testamento, & quomodò talis ademptio intelligenda sit, ubi constet, quod affectio ergà ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

specie non disputabatur de hoc principaliter, sed solum id insinabatur incidenter pro regulanda voluntate disponentis, dictaque diversa quaestione decidenda, cum ita in hereditate non remaneret aliquid ex rei legatae pretio, in quo istud legatum fructuum esset verificabile.

Ponderabam quoque in idem eam circumstantiam, quod testator esset juris peritus, bene conscius de ista juris regula, ut per voluntariam alienationem, potissime non ordinatam ad immediatum investimentum, resultaret ademptio; Cumque habuisset opportunum tempus providendi, ita magis dictae voluntatis praesumptio a lege inducta resultare videtur, juxta ponderationem, de qua habetur praesertim sub tit. de fideicom. inter testatorem litteratum, ac Iuris peritum, & idiotam, cum diversimode unius, ac alterius voluntas interpretanda veniat; Atque pleraque alia quoque videbantur accedere facti circumstantiae in idem tendentes; Quibus addebam juris generalitatem, ut in dubio stricta interpretatio contra legatarium, larga verò, seu favorabilis pro haerede facienda sit, quoties sit verisimiliter praedilectus haeres, ut in praesenti, dum concursus erat inter causam piam, & transversalem; Quamvis ista generalitas sola, & de per se absque alijs facti adminiculis, vel argumentis, pro meo sensu, modica, ac penè nullius ponderis esset, bene tamen considerabilis ad facti circumstantias munienda, sive, ut ex eis, hujusmodi generalitates, vel juris regulae facilius intrarent, ac admittendae essent; Isteque videtur germanus modus, quo mediante, hujusmodi quaestiones decidendae sunt.

LVCANA ADEPTIONIS LEGATI.

Responsum pro veritate, suppressis nominibus.

De interpretatione ademptionis factae in codicillis, de legato facto in testamento, & quomodo talis ademptio intelligenda sit, ubi constat, quod affectio erga legatarium non sit diminuta, sed potius dispositio ademptiva majorem arguat affectio-nem.

SUMMARIVM.

- 1. Alii series.
2. In claris, & expressis non intrant praesumptiones, & argumenta.
3. De distinctione an testibus singularibus, vel non solemnibus probationibus in materia legatorum, & ultimarum voluntatum deferatur, & num. 8.
4. Inducta ob majorem amorem ad commodum, non debent operari ademptionem.
5. Contra ademptionem capiendae est interpretatio.
6. Eam praesumitur, & de facti circumstantiis eam excludentibus.
7. Affectio testatoris erga legatarium attenditur pro legati interpretatione.
8. De eadem conclusione, de qua num. 3.
9. Scriptor, vel consultor testamenti est bonus interpretes.
10. Observantia nimium attenditur in interpretatione legatorum.
11. Declaratur quomodo, & quando id procedat.
12. De dispositione inter liberos.

13 Testi mediatori, seu deponenti de facti proprio non interessato nimium deferatur.

DISC. LVI.

Estator, instituit haerede unico filio, duabus filiabus jam nuptis, jure legati reliquit scuta scuta auri 50. pro qualibet ad vitam; Dicoque filio absque prole masculina deficiente, scilicet filiabus reliquit scuta mille auri pro qua-

libet, declaratione adjecta, ut tali casu, dictum annuum legatum vitalitium cessare deberet. In codicillis autem, post sex annorum spatium conditis, facta magna expressio amoris, quod eodem filius prosequeretur, eisdem reliquit scuta 400. pro qualibet, solvenda scuta scuta scuta scuta; Et demum in alijs codicillis legatum ordinatis, deficiente linea masculina perditio filij, singulis dictis filiabus reliquit scuta 100. in quibus comprehensa esse voluit scuta mille testamento in eodem casu relicta, revocato dictum legatum annuum scutorum 50. perinde ac si dictum non esset, cum verbis revocatorijs nimis simplicibus.

Sequitur morte testatoris, tam revocatus, vel curatores dicti haereditis minoris, quam per ipsum met factum majorem, dictum annuum legatum scutorum 50., spatio annorum circiter 17, peribitum fuit; Postmodum verò, cum continuationem recuset, ex fundamento dictae revocationis in ultimis codicillis contentae; Hinc proinde, suppressis nominibus, neque exprimendo partem, à qua consilium expeteretur, de super pro veritate consilium fuit.

Respondi, quod pro haerede nimium argere videbantur verba codicillorum quae clare, ac litteraliter revocationem indefinite continent, unde propterea intraret vulgaris regula textus in l. de, non ille §. cum in verbis ff. de leg. 3. quod ubi verba sunt clara, locus non est glossis, argumentis, & interpretationibus ex deductis decis. 44. par. 11. rec. anno 14. & passim.

Et quamvis in facti notula supponeretur, quod testatoris uxor, ac respective contententium mater, per cuius organum praefatos ultimos codicillos Notarius extendit, attestaretur, quod hujusmodi revocatio ordinata esset in solum casum deficiente linea masculina, per quam locus fieret dicto pingui legato scutorum 100. m., atque huic annotationi accederet quoque adminiculum subloquax observantiae.

Nihilominus, posito quod testatoris voluntas circa dictam revocationem, in verbis esset expressa, & litteralis, dicebam quod praemissa nil prodesset, ob veram, ac receptam juris theoriam, quod, ubi agit de interpretando dubiam voluntatem, quae in verbis licet ambigua contineri potest, & tunc admittantur etiam testes singulares de voluntate defuncti informati, aliaque adminicula & consuetudines; Aut verò agit de voluntate clara, quae per extrinsecas probationes destrui oportet, praeter diversam voluntatem deducendo, & tunc recurretur eadem solemnibus probatio, quae in ultimis voluntatibus ex integro probandis de jure requiritur, ut ita distinguendo firmantur ceteris relictis. M. de conjetur. lib. 5. tit. 15. num. 9. Guiter. prolix. quae 180. Cypic. Lar. consil. 143. num. 36. & 149. Gabr. cons. 112. lib. 2. Hodiern. contr. 1. num. 37. seq. seg. Rota coram Carullo dec. 128. num. 24. seq. decis. 61. num. 4. par. 10. rec. in Romana annua p. 17. rionis 4. Julij 1663. coram Bevilacqua impell. p. 247.

De L. U. de Testamen. etat. qv. 9

Zuff. de legitimat. process. decif. 102. & habetur pluries sub tit. de testam.

Potissimè quia eadem revocandi voluntas in verbis expressè probata, adminiculum quoque recipere videtur ex notabili augmento prioris legati facti in decuplo, ac etiam ex alio legato scutorum 400. statim post mortem singulis dictis filiabus facti in codicillis die præcedenti conditis, quasi quod ita testator, cū hac summa, per unicam præventivam solutionem, dictum annum vitalitium incertum legatum pinguis implere voluerit.

His tamen non obstantibus, pro legataris probabilius respondendum esse censui, quoniam, tam verba priorum codicillorum, quam notabile augmentum in posterioribus contentū, ostendebant, quod testatoris affectio erga filias legatarias, potius crevisset; Hoc autem posito, nullatenus præsumenda est ademptio legati certi, ob eventualem incertam alterius legati spem à testatore potius abhorritam, atque verisimiliter non speratam, cum alias amoris augmentum, emolumentum diminutionem causaret, contrà omnia scripti, ac naturalis juris principia.

Cessante autem probabili causa ademptionis, pro illius exclusione semper stat præsumptio, ideoque capiendus est omnis possibilis intellectus pro illa evitanda. 3. §. in duobus ff. de adm. legat. Alex. conf. 169. num. 3. lib. 5. & ceteri apud Menoch. conf. 243. n. 5. & 6. lib. 4. præsumpt. 167. n. 1. Gregor. decif. 236. num. 11. Rota in Romana legati scutorum 50. m. 11. Martij 1640. coram Duno. cetero inter suas decif. 579. num. 1. & seqq. & in alijs.

De possibili autem, quinimò vero, ac germano dictorum verborum intellectu, circa dictam revocationem, accessorie solum, & consequitivè ad casum substitutionis, ob quem pinguiori legato scutorum 10. m. locus fieret, evidenter constare dicebam ex tenore primi testamenti, in quo dispositum est, ut dictum legatum annum cessare solum deberet in dicto casu, ideoque cū voluntatis mutatio non præsumatur, sed potius continuatio ex deductis per Menoch. & alios ubi supra, idcirco secunda dispositio à præcedenti interpretationem recipere debet, proindeque, ut dixi, revocatio, eodem thémate retento ad præfatum casum referenda esset, ne daretur absurdum; ut inducta ad augmentum, operentur diminutionem, quodque crescente testatoris amore erga legatarium, illius conditio deterior efficiatur, atque certum emolumentum diminuat, ob incertam spem non contingibilem.

Affectio enim testatoris erga legatarium, nimium est considerabilis pro favorabili, ac benigna legati interpretatione, ut apud Carill. decif. 303. num. 5., & advertitur pluries hoc eodem titulo; Maxime ob dictam rationem, quod eventus, in cuius casu dictum pinguis legatum ordinatum fuit, erat nimium tristis, atque testatori odibilis, ab eo verisimiliter non speratus, sed potius reformidatus.

Et nihilominus, ex præmissis dicebam negari non posse, quod huiusmodi voluntas esset ambigua, ac interpretationis capax, ut proterea, juxta veram, ac receptam distinctionem, in ratione dubitandi superius traditam, testibus etiam singularibus, alijsque conjecturis, ac admittentis detendum sit ex allegatis; & in specie in dicta Romana annua præstationis 4. Julij 1663. coram Bevilacqua post Zuff. decif. 102., in qua nimium defertur attestationi, etiam extrajudiciali, unius, per cuius organum testatoris voluntas Notario communicata fuit, ut patet ex dicta decisione, de cuius casu agitur Car. d. de Luca de Legar.

sub tit. de testamen. disc. 46.; Multò magis in hac facti specie, in qua agebatur de uxore, quam satis verisimile est de viri voluntate informatam esse, eaquè erat etiam communis mater, quam inverisimile est, ut contra proprium filium id attestari vellet; Attentà præsertim modicà summâ, pro qua omninò improbable videri dixi, ut matrona nimium qualificata, in propriæ animæ perniciem, atque contra stimulum materni amoris, minus veram attestationem facere vellet.

Quodque testamenti, seu alterius ultimæ voluntatis scriptor, dictator, consultor, explorator, vel relator, sit optimus ejusdem voluntatis interpres, firmant Pedrocch. consil. 2. num. 89. & seqq., Rosit. pragmat. 2. de Notar. num. 20. Mantio. de consuet. lib. 3. tit. 1. num. 33. Simon de Præ. de interpret. ultim. volunt. lib. 1. dub. 1. solut. 8. & habetur sub tit. de fideicom. disc. 115. & in alijs, ac etiam sub tit. de testamen. & alibi.

Nimium quoque conferre dicebam vehemens adminiculum subsequente observantiæ longævæ spatii annorum 12., quæ in omnibus ambiguis est optima interpres, ac interpretationum Regina ad rextum in d. l. si de interpretatione ff. de legib. cum ibi notatis; Et ultra generalia nota, in specialibus terminis interpretandi legati veritatem, ac substantiam ob subsequutum ejus implementū, quamvis notabile objectum Sen. Conf. Liboniani obstreret, firmatur in Romana legati 28. Junij 1658. §. fin. coram Celso inser suas decif. 271. ad rextum in l. non dubium Cod. de testam., ubi Cast. num. 2. & 3., & habetur sub tit. de testam. disc. 8.

Licet enim istud motivum observantiæ non esset considerabile in ordine ad deducendam illam observantiam obligatoriam, quam tanquam per speciem novæ obligationis ponderant Barr. in d. l. non dubium n. fin. & ceteri, & apud Giovagn. conf. 7. nu. 8. lib. 2. Magon. decif. Floren. 58. nu. 33. & alij, cū id originariè gestum esset per tutores, vel curatores, qui non potuerunt præjudicare pupillo, vel minori, qui factus major, sequendo errorem suorum administratorum, præter voluntatem id agere potuit; Attamen dixi, id esse nimium considerabile, in ordine ad defumendum adminiculum, voluntatis testatoris, ejus verisimiliter confici præsumunt tutores, vel curatores, quibus unci filij educationem, atque ingentis assis administrationem commisit, nam etiam in dicta Romana legati coram Celso, confirmata etiam coram Priolo, & Verosio, de qua dicto disc. 8. de testam., solutio similis annuæ, seu menstruæ vitalitæ præstationis per solum spatium aliquorum mensium facta fuerat, non per ipsam heredem, sed per ejus absentis matrem procuratricem, & tamen id satis habitum fuit in consideratione; Ideoque omnia præmissa infimul, ac unitim combinata, cum regula in ambiguis, & conjecturalibus perpetuò, ac principaliter attendenda, ut singula, quæ non profunt, unita venient, casus pro meo judicio ad favorem legatariorum videbatur planus.

Omnisque difficultas cessare videbatur, quoniam non agebatur de dispositione ad favorem extraneorum, in qua requiratur probatio solemnis, sed inter liberos, inter quos sufficit probatio naturalis per duos testes, vel alias species probationis, ad communiter notata in l. hac consultiissima §. ex imperfecto Cod. de testam. cum concordantibus sub tit. de testam. disc. 26., 27., & 75.; Et consequenter, ubi etiam non ageretur de faciendi interpretationem voluntatis dubiæ, sed etiam de probatione voluntatis omninò novæ, ac dispositivæ, adhuc di-

eta attestatio, juncta cum præfatis adminiculis sufficeret, quoniam testis non interessatus, & qualificatus, qui deponat de facto proprio, junctis adminiculis est sufficiens ad perfectam probationem *Rot. apud Merlin. decis. 604. num. xi. Burratt. & add. decis. iii. num. 9. decis. 483. num. 3. & decis. 775. num. 5. cum seqq.*

Quamvis autem, suppressis nominibus, desuper consultus fuero, puto tamen quod casus esset super eo testamento, de quo habetur actum *sub tit. de legit. & detrat. disc. 10.* Incertum est autem, quid sequutum sit, sed credo quod hæres his acquieverit.

PER V S I N A C A D U C I T A T I S

P R O
MONASTERIO S. BENEDICTI.

Responsum pro veritate.

An, & quando legatarius, ob non implementum conditionum, & onerum adjectorum legato, istius caducitatem, seu privationem incurrat; Vel potius ad mortæ purgationem admittendus veniat.

S Y M M A R I U M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 **D** e decisionibus agentibus de caducitate.
- 3 **E** tiam si caducitatis pena non sit adjecta, an subintelligatur.
- 4 **D** e purgatione mortæ.
- 5 **D** e distinctione inter dispositionem modalem, & conditionalem.
- 6 **D** e diversis speciebus contraventionis &c.

D I S C. LVII.

Um testator, scripto hærede Monasterio S. Benedicti Congregationis Cassinensis, aliquorum prædiorum legatum alteri fecisset, sub lege, & conditione præstandi singulis annis eidem Monasterio certam frumenti, & vini quantitatem; Legatarius autem, qui in primis annis adimpleverat, per aliquos subsequentes defecisset: Hinc Monasterium, coram Ordinario, ex consilio Sapientum de partibus super caducitate à legato dictorumque prædiorum vendicatione, judicium instituit, quo pendente, cum Iudex ostenderet difficultatem habere; Hinc ex parte ejusdem Monasterij, communicato Responso ejus defensoris, in quo probabatur dicta caducitas, meum pro veritate petitum fuit consilium, quod fuit, ut jam oblatas decursas annualitates reciperet, atque ab ulteriori litis prosecutione abstineret, cum non videretur opus in foro sustentabile, quodque lis, evidentem temporis, ac expensarum jaçturam contineret.

In Responso autem, seu Informatione communicata, elaboratè quidem, ac ingeniosè, cum eo tamen superfluo conclusionum, ac allegationum cumulo, qui extra Curiam connaturalis videtur, in effectu deducebantur ea, quæ habentur in tunc de recenti edita *decisione Neapolitanæ hereditatis 27. Januarij 1668. coram Carpino* in casu de quo agitur *sub tit. de fideic. disc. 154.*, & quæ decisio ad manus obventa, forsitan huic l. is excitationi ansam dedit,

ut frequens praxis docet, dum in hac facti specie præceptum super implemento dictorum onerum conceptum quoque fuerat per verba expressè conditionem denotantia ibi, *con. con. de cum pro de. Ità cumulando ea, quæ habentur citam apud Linozert. decis. 832.* & in alijs concordantibus, de quibus in dicta recentiori decisione.

Dicebam igitur, quod ubi etiam dicta decisio admittenda esset tanquam vera in casu suo, contra contrarium est probabilius ex deductis dicta *disc. 154. de fideicommiss.*, illaque ad litteram attendenda esset, adhuc, tam en [istum in eum hylum in quendo], non erat applicabilis ad casum, cum in illo decisione, in casu contraventionis expressè adjecta esset poena caducitatis, dato etiam habito; In præfati autem nullum ex his legatur.

Et quamvis admitterem veritatem conclusionis, super qua idem Scribens nimum elaboratè prolixius instabat, ut etiam testatore penam caducitatis expressè non adiciente, ad hoc tamen conclusum non sit Iudicis officium in hac parte implere hanc partem omisam verisimiliter volentem re volitam, ex auctoritatibus, de quibus supra conclusio habetur *eodem tit. de fideicommiss. disc. 7.*, ac in decisionibus in ea causa editis; At tamen advertentem, quod æquivo cum clarum erat in applicatione, quoniam ex deductis *eodem tit. disc. 7.* rectè procedit, quando prævia Iudicis monitione, subsequatur talis contumacia, seu protervia, quæ malitiam redolet, ac præsumptivum voluntatis testatoris, adeo ut resulet ingratitude, quæ legatarium, seu alios ex diverso titulo obtinentem reddat hoc beneficio indignum, quod in præfati dicit non poterat, dum legatarius initio iudicij, illud totum obtulit, atque ad mortæ purgationem admitti petijt.

Si etenim juxta ea, quæ pluries habentur in sua materia *sub tit. de emphyt.*, etiam in materia emphyteutica, in qua Arctius proceditur, ut in contractibus, præsertim vero ubi agitur de primo investito, in quo propriæ obligationis conventionalis, ac præfate fidei violatio ita accedere, adhuc ex recepta æquitate canonica, quinimo juxta unam opinionem, etiam ex intentione jurisconsulti admittitur purgatio mortæ; Multo magis in ultimis voluntariis, in quibus absque dubio longe benignius proceditur.

Ad distinctionem autem ex dicta *decisione Neapolitana* desumptam, in qua idem Scribens nimum, ac principaliter instabat, quod scilicet ea, quæ habentur de dolo, vel malitia deliderandis ad effectum caducitatis, procedant ubi agatur de dispositione modali, quæ penam formalem imponit, non autem ubi ea concepta sit per viam conditionis, ut in hac facti specie verba denotant; Respondebam eadem, quæ latius deducta habentur *disc. 154. de fideicommiss.*, ac etiam in *Foro de donationis sub tit. de donat. in supplemento, & sub tit. de testamen. disc. 73.*, ac etiam *sub tit. de mort. & alibi*, quod in hoc proposito, immorandum non est in littera, sive in sensu, vel significatione grammaticali verborum, sed in substantia veritatis, scilicet implementum conditionis, vel oneris, quæ cedere debeat emolumentum assequutionem, adeo ut quemadmodum nostri dicere solent, illud ad effectum sit à parte antea, undè propter, non implementum se opponat principio acquisitionis, nec mentum se opponat principio acquisitionis, nec junctum est, damnum, vel præjudicium in bono proprijs, vel jure quaesito, sed solum impedimentum quaerendū; Vel è converso implementum in bono